

СЕКЦІЯ № 2.

СЦЕНАРІЙ АДАПТАЦІЇ ТА РЕФОРМУВАННЯ ПРАВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Чанишева Галія Інсафівна

*д.ю.н., професор, завідувачка кафедри трудового права
та права соціального забезпечення*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Із введенням воєнного стану в Україні розпочався новий етап у розвитку трудового права. Для забезпечення нормального функціонування трудових відносин, вдосконалення їх правового регулювання було прийнято низку важливих законів, внесено зміни до чинних законодавчих актів. Прийняті після 24 лютого 2022 року нові закони свідчать про початок масштабного реформування чинного трудового законодавства, що має завершитися прийняттям Трудового кодексу України.

Першим законом, прийнятим у цей період, став Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року №2136-IX [1]. Наступним став Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування сфер зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час дії воєнного стану» від 21 квітня 2022 року №2220-IX [2]. 12 травня 2022 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту трудових прав працівників» №2253-IX [3].

В умовах воєнного стану понятійно-категоріальний апарат трудового права поповнився новими термінами – «оптимізація трудових відносин», «спрощення регулювання трудових відносин», запровадженими

відповідними законами України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 01 липня 2022 року №2352-IX [4] та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність» від 19 липня 2022 року №5371 [5].

Реформування трудового законодавства України в умовах воєнного стану продовжив Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання трудових відносин з нефіксованим робочим часом» від 18 липня 2022 року №5161 [6].

Тільки два із прийнятих протягом 2022 року законодавчих актів втратять чинність з дня припинення або скасування воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року №2136-IX та Закон України від 19 липня 2022 року №5371. Внесені ж зміни та доповнення до актів чинного законодавства іншими законами розраховані не тільки на умови воєнного стану, а й на післявоєнний період.

Аналіз змісту зазначених вище законодавчих актів дозволяє виокремити наступні основні напрями розвитку трудового права та реформування трудового законодавства в умовах воєнного стану:

- 1) встановлення певних обмежень і особливостей організації трудових відносин із додержанням мінімальних трудових гарантій;
- 2) посилення захисту трудових прав працівників і гарантій їх здійснення;
- 3) посилення гнучкості правового регулювання трудових відносин, мобільності працівника при здійсненні права на працю;
- 4) розширення договірних засад регулювання трудових відносин.

Водночас одним із основних напрямів розвитку трудового права в умовах воєнного стану залишається виконання міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції. До законопроектів, які за предметом правового регулювання належать до міжнародно-правових

зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу, належить проект Закону України «Про колективні угоди та договори» № 7628 [7]. Цей законопроект, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою підвищення ролі колективно-договірного регулювання трудових відносин, посилення захисту прав працівників і роботодавців, налагодження співпраці сторін соціального діалогу [8].

В цілому оцінюючи законопроект № 7628, слід дійти висновку, що за своєю метою він відповідає зобов'язанням України згідно з Угодою про асоціацію та праву Європейського Союзу, але потребує доопрацювання, оскільки не повною мірою враховує положення Директиви Ради № 2001/23/ЄС від 12.03.2001, Директиви 91/553/ЄЕС; а також Європейської соціальної хартії (переглянутої). Законопроект також потребує доопрацювання системно-юридичного та юридико-технічного характеру. Прийняття проекту Закону України «Про колективні угоди та договори» стане важливим кроком у реформуванні національного трудового законодавства в сфері колективно-договірного регулювання, його адаптації до стандартів ЄС.

Література:

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. №31. Ст. 1634.
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування сфер зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час дії воєнного стану: Закон України від 21 квітня 2022 року №2220-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. №40. Ст. 2148.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту трудових прав працівників: Закон України від 12 травня 2022 року №2253-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. №44. Ст. 2384.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин: Закон України від 01 липня 2022 року №2352-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. №58. Ст. 3434.

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність: Закон України від 19 липня 2022 року №2434-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. №68. Ст. 4059.

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання трудових відносин з нефіксованим робочим часом: Закон України від 18 липня 2022 року №2421-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. №64. Ст. 3837.

7. Про колективні угоди та договори: проект Закону України (реєстр. № 7628 від 02.08.2022 р. (в редакції від 06.10.2022)) <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40184>

8. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про колективні угоди та договори» № 7628 від 03.08.2022р. Верховна Рада України. URL.: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40185>

Афанасьєва Мар'яна Володимирівна

*д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПОВОЄННІ ВИБОРИ В УКРАЇНІ:

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ТА МАЙБУТНІ ВИКЛИКИ

Наступні українські вибори, які відбудуться після припинення або скасування воєнного стану, матимуть важливе значення для демократичного шляху країни. Ключові питання, з якими стикнеться Україна після війни,